



Hortus Alkmaar

Jaarverslag 2022

Colofon

Tekst en opmaak: Leoniek Verhage, Erik ten Winkel

Foto's:

Hortus Alkmaar, Leoniek Verhage,

Voorpagina Linda Karels (Vrouwenschoentje, *Cypripedium reginae*)

Pagina 3 Ingrid Trom (Ronde zonnedaauw, *Drosera rotundifolia*)

Pagina 5 Ingrid Trom (*Sarracenia purpurea*)

Pagina 7 Dana Oei

Pagina 21 NHD

Pagina 23 *Gígja Reynisdóttir*

Pagina 27 Margreet Swager



De ook in Nederland voorkomende ronde zonnedaauw (*Drosera rotundifolia*)

We hebben weer veel bereikt in 2022

Hortus Alkmaar is weer zo goed als terug op het bezoekersniveau van voor corona! In 2022 ontving Hortus Alkmaar 15.707 bezoekers. In 2021 waren we blij met 9.000 bezoekers. In 2020 waren we gedaald naar het aantal van 6.500. Voor corona stond de teller dichtbij de 17.000.

Het is een gezamenlijke prestatie van iedereen dat we weer terug zijn op het pre-coronaniveau. Dat is niet vanzelfsprekend in een jaar waarin de pandemie nog een beetje na ijl. Alle evenementen gingen dit jaar door en we hadden vaak geluk met mooi weer, dus dat hielp mee.

Enkele inkomstenbronnen kwamen in 2022 helaas te vervallen en moesten worden gecompenseerd. Dat is gelukt.

Nieuwe gidsen en steeds meer rondleidingen

Een twintigtal tuingidsen kan eind 2022 zelfstandig rondleidingen geven in de tuin. Dat zijn twee keer zoveel mensen als in 2021. Om dit te bereiken ontwikkelde de hortus een Compacte Cursus Tuingids. Een 10-tal enthousiastelingen volgde deze praktische stoomcursus over onze bijzondere tuin. Ze oefenden veel in de praktijk. Er was ten opzichte van 2021 dan ook bijna een verdubbeling van het aantal bezoekers dat een rondleiding kreeg (1.193 in 2022 tegenover 644 in 2021).

Meer feestjes

Meer nog dan vorig jaar vierden het afgelopen seizoen allerlei mensen hun feest(je) bij Hortus Alkmaar. Met familie, met collega's, of met hun sport- of hobbyclub. We hebben veel mensen een unieke belevenis bezorgd. Ook hebben we onze authentieke locatie actief bij bedrijven en andere organisaties gepromoot.

Onderzoek

Uit het onderzoek dat in het zomerseizoen van 2022 onder bezoekers werd gehouden, blijkt dat het merendeel van onze gasten de tuin prachtig vindt, er tot rust komt en geniet. Daarnaast wordt een bezoek ook ervaren als interessant en leerzaam. Met andere woorden: de tuin, onze kennis, onze vriendelijkheid en gastvrijheid worden zeer gewaardeerd! Dit bevestigt dat we op de goede weg zijn en liet ons zien welke communicatiemiddelen belangrijk zijn voor het aantrekken van bezoekers.

Succesvolle evenementen en nieuw bier

Onze grotere evenementen werden goed bezocht: De Plantenmarkt, De Gezondheidsmarkt, de Beestjesdag, de Bijendag, en de Herfstmarkt, evenals meerdere klassieke concerten en jazzmuziek middagen en de Kunstweek. Nieuw en zeer gewaardeerd was de doorlopende beeldtentoonstelling beeld&tuin.

Het HORTUS Tripel bier dat in 2021 werd gelanceerd was zo'n succes dat eind 2022 HORTUS Bock en Weizenbock voor ons werden uitgebracht door Stichting Orange.

Ambities en plannen

In dit Maatschappelijk Jaarverslag is te lezen hoe het Hortus Alkmaar is vergaan in 2022. Natuurlijk zijn er ook plannen voor de toekomst. Deze vind je op de laatste bladzijde, onder het kopje 'Toekomst en ambities'.

Visie Hortus Alkmaar - wat we vinden

De natuur is essentieel voor onze gezondheid en welzijn. En hoe eerder kinderen natuurbewust zijn, hoe groter de kans dat zij zich als volwassenen duurzaam gedragen.

Missie Hortus Alkmaar - wat we doen

Hortus Alkmaar heeft daarom als missie jong en oud zoveel mogelijk inspirerende en waardevolle ervaringen in de natuur en kennis over de natuur aan te bieden. Dat doen we in onze geneeskrachtige kruidentuin (onze groene schatkamer) met rondleidingen, natuurlessen, gezellige bezoeken en evenementen. En met adviezen over vergroening en biodiversiteit. Het behoud van onze bijzondere plantencollectie (geneeskrachtige) planten is een voorwaarde voor de uitvoering van deze missie. Net als goede educatie.

Bestuur Stichting Hortus Alkmaar



Vleesetende bekerplant *Sarracenia purpurea*

Jaaroverzicht – tuinactiviteiten en thema's

Bij Hortus Alkmaar draait alles om de tuin. Al is in de 10 jaren die achter ons liggen het accent duidelijk verschoven van een productietuin voor homeopathische geneesmiddelen, naar een gastvrije publiekstuin die kennis overbrengt over de natuur en ontspannende ervaringen biedt in het groen.

Activiteiten in de tuin

Het in 2019 aangetreden tuinteam heeft een aantal jaren gepassioneerd gewerkt aan vernieuwingen in de tuin. Het belangrijkste doel van deze aanpassingen is de tuin meer te richten op publiek en educatie. In 2022 ging dat werk verder, maar was nog niet concreet zichtbaar in de tuin. Na een lange periode van overleg met de Gemeente Alkmaar konden we in het voorjaar van 2022 melden dat de hortus uitgebreid kan gaan worden met een kleine 2.000 vierkante meter. Het gaat om een stuk verwaarloosd aangrenzend bos.

Het is de bedoeling meer licht te brengen in het dichtgegroeide bosplantsoen door vanuit de zuidkant openingen in de ondergroei te maken. Op die plaatsen waar momenteel hoge bomen ontbreken, zullen we ondergroei, die voornamelijk uit bramen bestaat, verwijderen. Zo creëren we 'zonnige zomen' waar meer licht komt. Deze zomen zijn belangrijk voor een groot aantal vlinders. Wij noemen deze voor vlinders aantrekkelijke plekken vlinderidylles.

Begin 2021 hebben we deze aanpak toegepast in een stuk bos dat we al langer in gebruik hebben. In juli van dat jaar leidde dat al tot een bezoek de Keizersmantel. Een vlinder die in Nederland recent nog als verdwenen werd beschouwd. Na het broedseizoen zouden we beginnen dit nieuwe perceel bosplantsoen toe te voegen aan de hortus en zouden we starten de benodigde werkzaamheden. Een mooie donatie van Rotary Young Ambition Alkmaar en de Rabo Clubactie helpt ons hierbij. Helaas hebben we als gevolg van vertraging in de overeenkomst met de gemeente hier in 2022 nog geen start mee kunnen maken, maar het project staat definitief voor 2023 op de rol.

Gezondheid

Ontspanning in het groen, de helende werking van planten bij kwalen en het belang van gezonde voeding. Dat zijn allemaal aspecten van gezondheid waar Hortus Alkmaar ook in 2022 aan heeft bijgedragen. In 2023 gaan we daarmee door. Dat betekent dat we in 2023 nog meer rondleidingen, natuurlessen, individuele en - groepsbezoeken aan onze tuin gaan uitvoeren dan in 2022. Via deze activiteiten draagt Hortus Alkmaar bij aan Sustainable Development Goal 3 van de Verenigde Naties: Gezondheid en Welzijn.

Biodiversiteit

Hortus Alkmaar versterkt de biodiversiteit van bedrijvenpark Beverkoog en de gemeente Alkmaar, zeker waar het gaat om de biodiversiteit van planten en insecten. In 2021 ontstond de ambitie nadrukkelijker te werken aan het behoud en het stimuleren van biodiversiteit in de tuin. (Sustainable Development Goal 15 van de Verenigde Naties, Leven op het land.) In 2022 hebben we geleerd dat de combinatie van het doel om een serieuze telling, bijvoorbeeld van vogels of vlinders uit te voeren en daar tegelijk kinderen bij te betrekken, niet werkt. Het is beter deze doelen en dus de activiteiten te scheiden. Daarom zullen we in 2023 enkele telactiviteiten met experts organiseren om zo een actueel beeld van de aanwezigheid van bijvoorbeeld vogels en vlinders te krijgen en daarover te kunnen communiceren naar het algemeen publiek.

Klimaat

Een deel van de grond van Hortus Alkmaar werd door de toenmalige eigenaar van de grond in 2020 verkocht.. Hortus Alkmaar was in staat een cruciaal perceel, met daarop onze gebouwen, te kopen, waardoor de tuin kon blijven bestaan en haar maatschappelijke bijdrage kon blijven leveren. Op het perceel dat wij niet konden kopen zijn bedrijfsgebouwen gebouwd. In één oogopslag wordt daarmee duidelijk wat er gebeurt als Hortus Alkmaar zou verdwijnen: groen wordt steen. Alleen al door een groene long te zijn op de Beverkoog, draagt Hortus Alkmaar bij aan een beter Klimaat (SDG 13 van de VN: Klimaatactie).

Ook met het programma Steenbreek dat we uitvoeren voor de gemeente Alkmaar, organiseerde Hortus Alkmaar activiteiten om inwoners bewust te maken van de positieve effecten van een groene, biodiverse tuin en aan te zetten tot actie. Er werden 12 inspirerende tuinavonden georganiseerd in de wijkcentra in Alkmaar. 4.000 zakjes biologische bloemenzaadjes met tuininfo werden daar uitgedeeld. 3481 tuintegels werden verwijderd en vervangen door groen. Het project Steenbreek voor de Gemeente Alkmaar heeft in 2022 het vierde jaar afgerond en kreeg een positieve waardering. Dit project wordt in 2023 gecontinueerd. Na een evaluatie wordt besloten over de toekomst van het project in 2024.

Educatie

Voor Hortus Alkmaar is educatie over natuur, biodiversiteit, duurzaamheid, gezondheid en alles daar omheen een belangrijke taak. Hoe meer natuurbewust kinderen zijn, hoe groter de kans is dat zij zich in hun volwassen leven als duurzame volwassenen zullen gedragen. De in 2021 ontwikkelden we natuurlessen over bijen, bodemdiertjes en waterbeestjes. Deze lessen vonden in 2022 gretig aftrek. 379 kinderen bezochten de tuin en volgden een les. Dat is ongeveer gelijk aan 2021.



Naast planten zijn er ook veel insecten en andere dieren in de tuin

Kengetallen 2022

We zetten ons in voor

15.707 Bezoekers

In 2021 konden we 15.707 bezoekers begroeten (2021: 8.986).

1590 Vrienden

In 2021 hadden we 1338 vrienden (2021: 1338)
Onze vrienden zijn de ambassadeurs van de hortus.

57 Adoptanten

103 Donateurs en Sponsors

5.979 Natuureducatie kinderen

Via diverse programma's bieden we kinderen natuurbeleving aan (2021: 8.358).

379 Kindernatuurlessen in de tuin

Financieel

586.008 Balanstotaal (+4%)

311.450 Omzet (-17%)

299.910 Kosten (-14%)

14.540 Resultaat (-46%)

Onlineactiviteiten

760.263 Pageviews (+59%)

168.201 Unieke website bezoekers (+31%)

4.045 Facebook volgers (+13%)

305.990 Facebook bereik

1.348 Instagram volgers (+26%)

231 LinkedIn volgers (+16%)

Uitsluitend wanneer een bericht interessant kan zijn voor onze zakelijke relaties posten we dit op LinkedIn.

4.332 Abonnees op digitale nieuwsbrief

Offlineactiviteiten

1.179.000 Offline bereik

13 Free publicity artikelen

5 Advertorials en advertenties

5 Landelijke radioprogramma's

2 Landelijke TV items

1 Regionaal TV programma



Oogsten van gifsumac voor een Duitse afnemer

Het Hortus Team

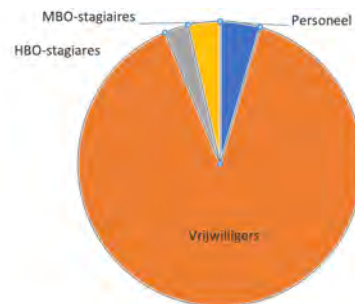
5 mensen in dienst

Eind 2021 waren vijf mensen (3,1 fte) bij Hortus Alkmaar in dienst. (2020: 3.1 fte).

106 Vrijwilligers

De enorme inzet van onze vrijwilligers is essentieel voor de hortus. Dankzij hen zijn we in staat de bezoekers gastvrij te ontvangen en het vele werk in de tuin uit te voeren. We bieden onze vrijwilligers een omgeving waar zij een zinvolle bijdrage leveren aan maatschappelijk belangrijke aspecten in een veilige en sociale omgeving.

3 HBO-stagiairs 4 MBO-stagiairs



Personeel

De 5 personeelsleden vervullen functies in Educatie, Communicatie en PR, collectiebeheer, onderhoud en onderhoud en kwaliteit. De penningmeester vervult ook de functie van teamleider. Om de essentiële taken op voldoende niveau te kunnen blijven uitvoeren is behoefte aan minimaal 1 fte extra.

Vrijwilligers

Dé kurk waarop Hortus Alkmaar 'drijft' zijn de vrijwilligers. Hun aantal is redelijk stabiel. De negatieve invloed van corona op de beschikbaarheid van vrijwilligers was in 2022 te verwaarlozen. We kregen, mede door het enthousiasme van onze medewerkers en de media-aandacht, veel aanmeldingen van mensen die een vrijwilligersfunctie ambiëren. Een zeer beperkt aantal van de vrijwilligers krijgt een vrijwilligersvergoeding.

Rondleiders

Een twintigtal tuingidsen kan eind 2022 zelfstandig rondleidingen geven in de tuin. Dat zijn twee keer zoveel mensen als in 2021. Om dit te bereiken ontwikkelde de hortus een Compacte Cursus Tuingids Hortus Alkmaar. Een 10-tal enthousiastelingen volgde deze praktische stoomcursus over onze bijzondere tuin. Ze oefenden veel in de praktijk. Er was ten opzichte van 2021 dan ook bijna een verdubbeling van het aantal bezoekers dat een rondleiding kreeg (1.193 in 2022 tegenover 644 in 2021). Deze tuingidsen pakken hun werk op tezamen met de IVN-tuingidsen die al vrijwillig rondleidingen in de hortus verzorgden. Naast deze volwassenen, kregen vorig jaar 400 scholieren een op hen aangepaste rondleiding in de tuin. Bij elkaar opgeteld ging het om 1593 volwassenen en kinderen.

Stagiairs

Er zijn in 2021 diverse MBO- en HBO-stagiairs actief geweest in Hortus Alkmaar. Kortdurende stages van enkele weken tot stages van maanden.

Bestuur

Naam	Benoemd	Herbenoembaar	Functie	Laatste datum
J.F.N. (Hans) Cornelisse	03-07-2017	Ja	Voorzitter	03-07-2026
E.H. (Erik) ten Winkel	01-04-2018	Ja	Penningmeester	01-04-2027
J.C. (Jacques) Dekker	11-05-2021	Ja	Bestuurslid	11-05-2023
A.C. (Alice) de Boer	12-07-2022	Ja	Bestuurslid	12-07-2031
vacature			Bestuurslid	

Raad van advies

Bestaat uit Evert Vermeer, Wim Menkveld, Ferdinand Mesu



Doelgroepen, activiteiten en inkomsten

Bezoekers

Bezoekers zijn de grootste bron van inkomsten bij Hortus Alkmaar. Hun aantal laat over de 11 jaren dat Hortus Alkmaar bestaat een gestage groei zien. De coronapandemie heeft echter van 2020 t/m 2021 grote negatieve invloed gehad op het aantal bezoekers. In 2021 ontvingen wij bijna 9.000 bezoekers tegen 7.100 in 2020. We zijn er trots op dat we weer op het niveau van voor corona zijn, met 15.707 bezoekers. We hebben het vertrouwen dat deze stijging zich, zij het voorzichtig, zal voortzetten in 2023. Het doel voor over 5 jaar is een 'verdubbeling' van het aantal bezoekers naar 35.000. Daarmee kunnen we ook de impact van ons werk voor gezondheid, vergroening, biodiversiteit en educatie verdubbelen.

Ook zien we in 2022 dat meer en meer mensen Hortus Alkmaar weten te vinden om bijvoorbeeld hun verjaardag, vriendinnendag, feestje met de sportclub of trouwjubileum te vieren. Velen komen met een groep variërend van een handvol tot wel 100 gasten. Ze nemen alleen een drankje met iets lekkers of laten een BBQ of compleet buffet verzorgen.

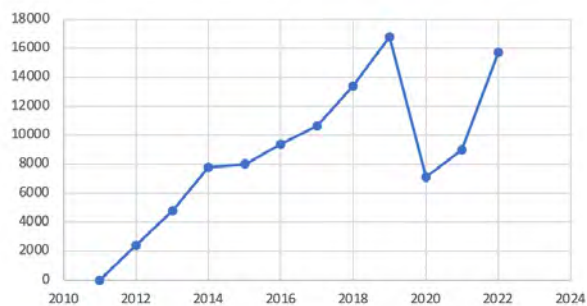
Vrienden

We zien nog steeds een groei in het aantal vrienden en jaarkaaarthouders. De extra aandacht vanuit de kassamedewerkers om mensen vriend te maken, speelt daarbij een belangrijke rol. We sloten het jaar af met bijna 1.600 vrienden.

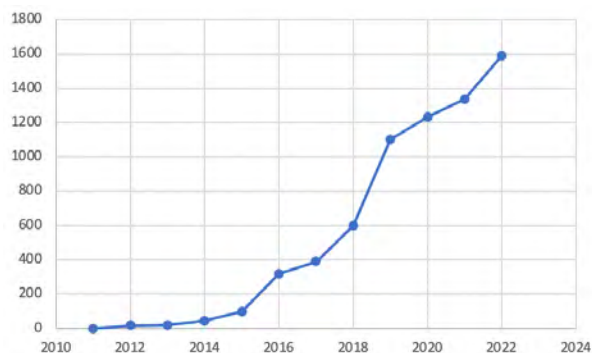
Uit ons onderzoek blijkt dat vrienden en familie de belangrijkste tipgevers zijn voor een bezoek. Daarnaast zijn ook 'de krant', social media en 'online' belangrijke media. Twaalf procent van de bezoekers komt binnen via een folder. De tevredenheid over de hortus is hoog want de bereidheid van bezoekers mensen door te verwijzen naar de hortus is maar liefst 92%.

Verkoop plantenmateriaal

De verkoop van plantenmateriaal voor verwerking in homeopathische en het phytotherapeutische middelen is in 2022 verder afgenomen. Afnemers waren o.a. Duitse, Zwitserse en Nederlandse bedrijven.



Figuur 1: Ontwikkeling aantal bezoekers



Figuur 2: Ontwikkeling aantal vrienden



Verkoop zaden

De door onszelf biologisch geproduceerde zadencollectie omvat een enorm aantal planten die een historische of actuele medische toepassing hebben. De levering van deze zaden via de webshop aan met name particulieren nam in 2022 af. In 2022 werd voor 18% minder zaad verkocht via de website dan in 2021. In de corona jaren zagen we een verdubbeling van de verkoop. In hoeverre de afname met het einde van de pandemie te maken heeft blijft gissen. We leverden aan een groot aantal particulieren in diverse Europese landen. Nog steeds wordt er veel *Artemisia annua* verkocht dat in de coronaperiode een hype was.

Sponsors en bedrijfsactiviteiten

Er zijn veel bedrijven die Hortus Alkmaar in natura steunen, met schenkingen of kortingen op hun leveringen van bijvoorbeeld materiaal of communicatiekennis. Ook zijn er bedrijven met een bedrijfsabonnement. Het aantal sponsors en donateurs is in 2022 afgenomen, wellicht door de onzekere economische ontwikkelingen.

Het is nog niet gelukt het voornemen van 2020 van bestuur en team actiever en meer gestructureerd de relaties met sponsors te onderhouden en nieuwe sponsors te werven, uit te voeren.

Wel worden met enige regelmaat ondernemersborrels bezocht met het doel contacten te leggen met bedrijven. De vervolgstap is dan uit te vinden wat men wederzijds voor elkaar kan betekenen. Om dit te ondersteunen is in 2022 een flyer gemaakt die tijdens deze gelegenheden wordt uitgedeeld. De flyer laat zien wat er voor bedrijven mogelijk is bij Hortus Alkmaar: vergaderingen, teamuitjes, bedrijfsuitjes en -feesten. De belangstelling van bedrijven voor deze activiteiten in onze tuin neemt toe.

Meer rondleidingen en nieuwe tuingidsen

Veel gasten die met een groep komen, willen graag een rondleiding om hun belevenis compleet te maken. Er was ten opzichte van vorig jaar bijna een verdubbeling van het aantal bezoekers dat een rondleiding kreeg (1.193 in 2022 tegenover 644 in 2021).

Om deze groei in rondleidingen bij te kunnen benen is in 2022 het aantal tuingidsen uitgebreid van 12 naar 20 personen. We organiseerden een Compacte Cursus Tuingids Hortus Alkmaar, waarvoor 8 enthousiaste deelnemers hun bewijs van deelname in ontvangst mochten nemen. We zijn blij met deze nieuwe rondleiders en kunnen nu meer aanvragen honoreren.

Onderzoek herkomst bezoekers

Het is belangrijk te weten waar onze bezoekers vandaan komen en welke media ze gebruiken om de tuin te bezoeken. Dan weten we hoe we onze bezoekers kunnen bereiken. In 2022 werd daarom een enquête uitgevoerd onder onze gasten. Hieronder een paar van de belangrijkste uitkomsten.

De grootste groep respondenten is 55-Plussers. Zij vormen de kurk van de eigen inkomsten (ongeveer 2/3 van de respondenten). Een krappe 1/3 van de respondenten bestaat uit jongere bezoekers en jonge ouders en hun kinderen. Het is van groot belang deze groep geïnteresseerd te houden, zodat Hortus Alkmaar haar doelstellingen van natuurbewustzijn kan realiseren met nieuwe aanwas van bezoekers en inkomsten.

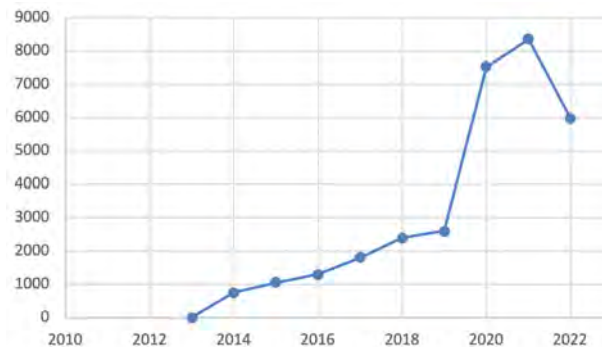
Herkomst	2022
Nederland	94%
Duitsland	5%
andere landen in Europa en daarbuiten	1%
Noord-Holland	80%
Alkmaar (postcode 18)	44%
regio Schagen/Heerhugowaard/Texel (postcode 17)	16%
gebied tussen IJmuiden en Egmond aan Zee (postcode 19)	6%
55-Plus bezoekers	55%



Educatie

In 2022 voerden wij opnieuw in opdracht van de Gemeente Alkmaar het project Natuurgids Alkmaar uit. Natuurgids Alkmaar brengt natuureducatie naar de Alkmaarse basisscholen en maakt het leraren gemakkelijk één van de 90 natuurlessen op locatie te volgen met hun klas. In 2022 zijn in dit programma 5600 Alkmaarse schoolkinderen actief met de natuurlessen bezig geweest. Het concept van Natuurgids Alkmaar is ook geschikt voor andere gemeenten. Er is een aantal omliggende gemeenten in dit concept geïnteresseerd gebleken maar dit heeft nog niet tot projecten geleid. Voor Hortus Alkmaar is de uitvoering van Natuurgids Alkmaar een belangrijke bron van inkomsten.

379 Schoolkinderen uit Alkmaar volgde natuurlessen in de tuin van de hortus. We bieden deze lessen aan omdat de beleving van het onderwijs in de tuin indruk maakt en kinderen voor altijd bij blijft. Het zijn lessen over bodembeestjes, waterdiertjes, bijen, geneeskrachtige planten en zaden. De pieken in de corona-jaren zijn het gevolg van een succesvolle scholenactie met moestuintjes die in samenwerking met AH is uitgevoerd.



Figuur 3: Educatie aan kinderen

Advieswerk

In 2020 is een aanvang gemaakt met het inzetten van onze brede en diepgaande ecologische en botanische kennis voor consultancy werkzaamheden. Ook in 2021 is geadviseerd op dit gebied. Onder andere aan de Noordwest Ziekenhuisgroep en Gemeente Alkmaar met betrekking tot het insectvriendelijker maken van urbane omgeving en berminrichting.

Ook in 2022 zijn diverse kleinere adviesprojecten uitgevoerd.

Hortus producten - HORTUS label

In 2021 is een HORTUS label ontwikkeld, waaronder wij steeds meer producten zullen trachten te brengen in samenspraak met andere Nederlandse hortussen.

HORTUS Honing

Jaarlijks oogsten we een paar honderd kilo honing uit de bijenkasten in de hortus. Deze worden verkocht in de onze winkel.

HORTUS Bier

De in 2021 ontwikkelde HORTUS Tripel was zo succesvol in de fles en op de tap, dat deze eind 2022 zo goed als uitverkocht was. Het met kruiden van de hortus en in Brouwerij Egmond gebrouwen bier, is populair in Alkmaar en omgeving. Daarom werd in opvolging van dit succes een HORTUS Bockbier en een Weizenbock ontwikkeld en gebrouwen. Deze nieuwe bieren komen in het voorjaar van 2023 op de markt.

Ondanks dat veel andere Nederlandse hortussen aangaven ons HORTUS bier te zullen gaan voeren bleek de navolging van de toezeggingen niet van de grond gekomen.

HORTUS Wijn

De Demeter gecertificeerde HORTUS wijn Selectie deed het niet slecht en werd bij Hortus Alkmaar en in een aantal winkels verkocht. Toch is om zakelijke redenen besloten dit product na uitverkoop niet langer te voeren.

HORTUS Kruiden

Op beperkte schaal worden theekruiden gedroogd en in de winkel verkocht.



Nachtvlindersafari in Hortus Alkmaar

Publieksactiviteiten

Een belangrijke bron van inkomsten voor Hortus Alkmaar zijn de entreegelden en de bestedingen van de bezoekers in de tuin. Daarom organiseert Hortus Alkmaar publieksevenementen om (nieuwe) bezoekers naar de tuin te trekken. Het doel is om hen tijdens deze publieksactiviteiten in contact te brengen met de fijne energie en het gevoel van welzijn dat de tuin biedt. Maar ook om hen op een laagdrempelige manier educatie aan te bieden over de natuur, (geneeskrachtige) planten en biodiversiteit en het belang daarvan.

Om nadrukkelijker kunstliefhebbers naar de tuin te trekken, werd in samenwerking met KunstenaarsCentrumBergen in 2022 een grote expositie van grote beelden in de tuin georganiseerd. Deze was te bezoeken van maart t/m oktober. In 2022 speelde corona bij de buitenevenementen geen rol meer. Alles kon doorgaan zoals gepland en de aantallen bezoekers waren weer zoals vanouds. Met als topser de Herfstmarkt in oktober met zo'n 700 bezoekers.

Workshops

In 2022 hebben we 18 workshops aangeboden. Het ging hierbij om workshops geneeskrachtige kruiden, natuurfotografie, beide op verschillende niveaus. Daarnaast ook een workshop reëls maken voor Instagram en ikebana. Alle cursussen sluiten aan bij de kern van de tuin: groen en natuur.

Maart – Opening van expositie beeld&tuin

Hortus Alkmaar heeft een samenwerking met KunstenaarsCentrumBergen en voor het eerst laten 10 professionele beeldhouwers hun werk zien in de tuin. De beelden zijn o.a. gemaakt van cortenstaal, steen en brons.

april - Opening van het seizoen

Commissaris van de Koning Arthur van Dijk opende het tuinseizoen in april met de onthulling van een informatiebord over traditionele akkerflora. Hortus Alkmaar presenteerde hem haar ambities voor de uitbreiding van haar werk en de benodigde huisvesting.

april – Heksenwandeling

Tijdens een heksenrondleiding maken (met name) kinderen kennis met de historie en toepassing van een groot aantal planten die in verband werden gebracht met magie en heksen. Zonder moeite vulden we drie wandelingen.

mei – Plantenmarkt

Hortus Alkmaar en collega-kwekers verkochten biologisch gekweekte tuinplanten. Er waren rondleidingen en kinderspeurtochten en 360 bezoekers.

juni – Gezondheidsmarkt

Deze markt was een succes. Er was weer een breed palet van verzorgings- en gezondheidsproducten te koop. En er waren massages en workshops yoga. De workshops en lezingen over gezondheid waren populair. Het was mooi weer en het aantal bezoekers goed.

juni – Doorkomst Wandel4daagse

Er passeerden weer zo'n 5.000 wandelaars door de tuin tijdens de Wandel4daagse. De sfeer was goed en de samenwerking met Le Champion verliep soepel. Een live band zorgde voor een gezellige wandelsfeer en op het terras was het goed toeven.

juli – Bijendag

Op de jaarlijkse Bijendag kan groot en klein publiek kennismaken met de wondere wereld van de bijen (158 volwassen en 142 kinderen). Bijen zijn nuttige en belangrijke diertjes. Ze zijn van groot belang voor het voortbestaan van plantensoorten en de rijkdom van de biodiversiteit. Er waren presentaties over bijen, een excursie naar de bijenstal, knutselactiviteiten met bijenwas voor kinderen, een honingproeverij en een demonstratie ambachtelijk korven vlechten. Uiteraard besteedden we niet alleen aandacht aan de bekende honingbij maar ook aan het belang van de wilde bijen.

zomer - Klassieke concerten

IHMS organiseerde enkele succesvolle klassieke concerten met professionele jonge musici op viool en cello. Ook werd het concert Canto Ostinato op marimba uitgevoerd. Deze zomer hadden we voor het eerst jazz op zondagmiddag. Deze manier van sfeerverhoging zonder officieel programma beviel goed.



Imker Sophea Lim verteld over honingbijen

augustus – Beestjesdag

Dit is een activiteit speciaal gericht op kinderen. Met behulp van aquaria, composthoop-wroeten, hommels aaien en microscopen laten we kinderen kennismaken met allerlei wonderlijke diertjes. Ook de ouders leren mee en durven zelfs hommels te aaien. In 2022 was dit opnieuw een groot succes. We hadden 190 volwassen bezoekers en 138 kinderen in de tuin.

Augustus - Kunstweek

Wat ooit begon als Kunstweekend, is in 2022 uitgegroeid tot een Kunstweek. De expositie beeld&tuin vormde de basis en werd mooi aangevuld met beelden van de cursisten van Artiance in het Amerikaanse bos en de rotstuin. Ook was in de kas een groot op Monet geïnspireerd schilderwerk van schildercursisten van Artiance te bewonderen en exposeerde Gígja Reynisdóttir haar bijzondere werk in het Kascafé.

Oktober – Herfstmarkt

In de herfst, wanneer de natuur zich klaar maakt voor de winter, gaan ook mensen zich voorbereiden op de kou. Met bijvoorbeeld warme kleding, gezellige kussens en warme dranken. Op de Herfstmarkt, de laatste markt van het seizoen, is dat allemaal in ruime mate te zien en te koop. Met bijna 700 bezoekers en een gezellige sfeer, was dit een geweldige markt.

Oktober – Nacht van de Nacht

Samen met ANIMO organiseerde Hortus Alkmaar de Nacht van de Nacht. Een wandeling in het donker met een speurtocht met vragen over het belang van het donker voor mensen en dieren. Verrassend genoeg bezocht door 83 volwassenen en kinderen.

November – Hagen voor hekken

In 2022 was de hortus betrokken bij de doelstelling van Bedrijvenpark De Beverkoog om te revitaliseren en vergroenen. Ook organiseerde de bedrijvenvereniging een concrete activiteit om ondernemers te tonen hoe ze hun eigen locatie groener kunnen maken en daarmee de biodiversiteit kunnen stimuleren. De aftrap 'Hagen voor hekken', vond in november plaats bij Hortus Alkmaar. Bij onze burens werden de eerste beukenhaagboompjes geplant door wethouder Te Beest van Alkmaar en de voorzitter van de bedrijvenvereniging, Hendrik Goeman Borgesius.

Hele seizoen - Groene route

Ook in 2022 deden wij mee in de Groene Route waarbij 24 tuinen tezamen een programma opstellen, reclame maken en op een aantal dagen in het jaar een route vormen.

Voorjaar – IJsvogels

Een belangrijke trekpleister van de tuin zijn de IJsvogels. Ook in 2022 hebben de ijsvogels weer in de hortus gebroed en een aantal jongen grootgebracht. Ze wisten ook dit jaar weer een groot aantal mensen vanuit heel Nederland naar de tuin te lokken. Dat komt zeker ook door de IJsvogelhut van waaruit je ze kunt bekijken en fotograferen.



Collectiebeheerder Sipke Gonggrijp diverse malen in de media met bijzondere planten

Media

Publicaties in on- en offline media

Hortus Alkmaar werkte ook in 2022 aan meer zichtbaarheid en een duidelijk profiel met haar missie en visie als leidraad. Het publieksonderzoek van 2022 biedt meer houvast bij het invullen en uitvoeren van de communicatie voor Hortus Alkmaar. Er wordt nu minder geïnvesteerd om toeristen te bereiken en meer op Alkmaar en omgeving en op natuurliefhebbers. Er is nog veel potentieel onder mensen in de regio Alkmaar die de hortus nog niet kennen. Het voornemen om Google Grants advertenties ook anders dan voor de webshop in te zetten is nog niet uitgevoerd.

De realiteit is dat Hortus Alkmaar gezien het beperkte communicatiebudget afhankelijk is van free publicity middels diverse social media, de eigen digitale nieuwsbrief en website. De persberichten van Hortus Alkmaar worden naast de traditionele printmedia ook verzonden naar specifieke websites die worden bezocht door mensen die op zoek zijn naar een dagje uit in Alkmaar (o.a. Alkmaar Prachtstad, de site van Freebeemap en de Uit-agenda van Rodi Media) of met de kinderen (Kidsproof.nl, Go-Kids.nl).

In 2022 werden 24 artikelen geplaatst in de Alkmaarse Courant van het Noordhollands Dagblad en in Alkmaars Nieuwsblad van Rodi Media (2021: 15). De plaatsingen vonden met name plaats naar aanleiding van evenementen en expositie. Er was daarnaast een interview van een volledige pagina de Alkmaarse Courant met collectiebeheerder Sipke Gonggrijp over de Herfststijlloos, een plantje met een werkzame stof om de herhaling van een hartaanval te voorkomen.

Collectiebeheerder Sipke Gonggrijp was te horen in vijf uitzendingen van het landelijke radio-programma Vroege Vogels. Ook werd Leoniek Verhage gefilmd voor een regionale uitzending van Groot Alkmaar.

Met behulp van offline en online media hebben wij ongeveer 2 miljoen mensen bereikt.

In 2022 is gestart met het opzetten van een nieuwe website die is beter is afgestemd op de snel veranderende vereisten en mogelijkheden en de schoonheid van de hortus beter in beeld brengt.

Een betere Wereld (MVO)

Hortus Alkmaar levert een directe bijdrage aan vier Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties. Deze goals zijn doelstellingen voor duurzame ontwikkeling. Dat is ontwikkeling die goed is voor de generaties van nu, maar ook voor die van de toekomst. Deze VN-doelen werden in 2015 door alle wereldleiders geratificeerd.

De SDG- doelen die op natuurlijke wijze bij Hortus Alkmaar passen, zijn:

SDG 3 – Gezondheid en Welzijn

SDG 12 – Duurzame productie en consumptie (bedrijfsvoering tuin, het kantoor, de winkel, de horeca)

SDG 13 – Klimaat

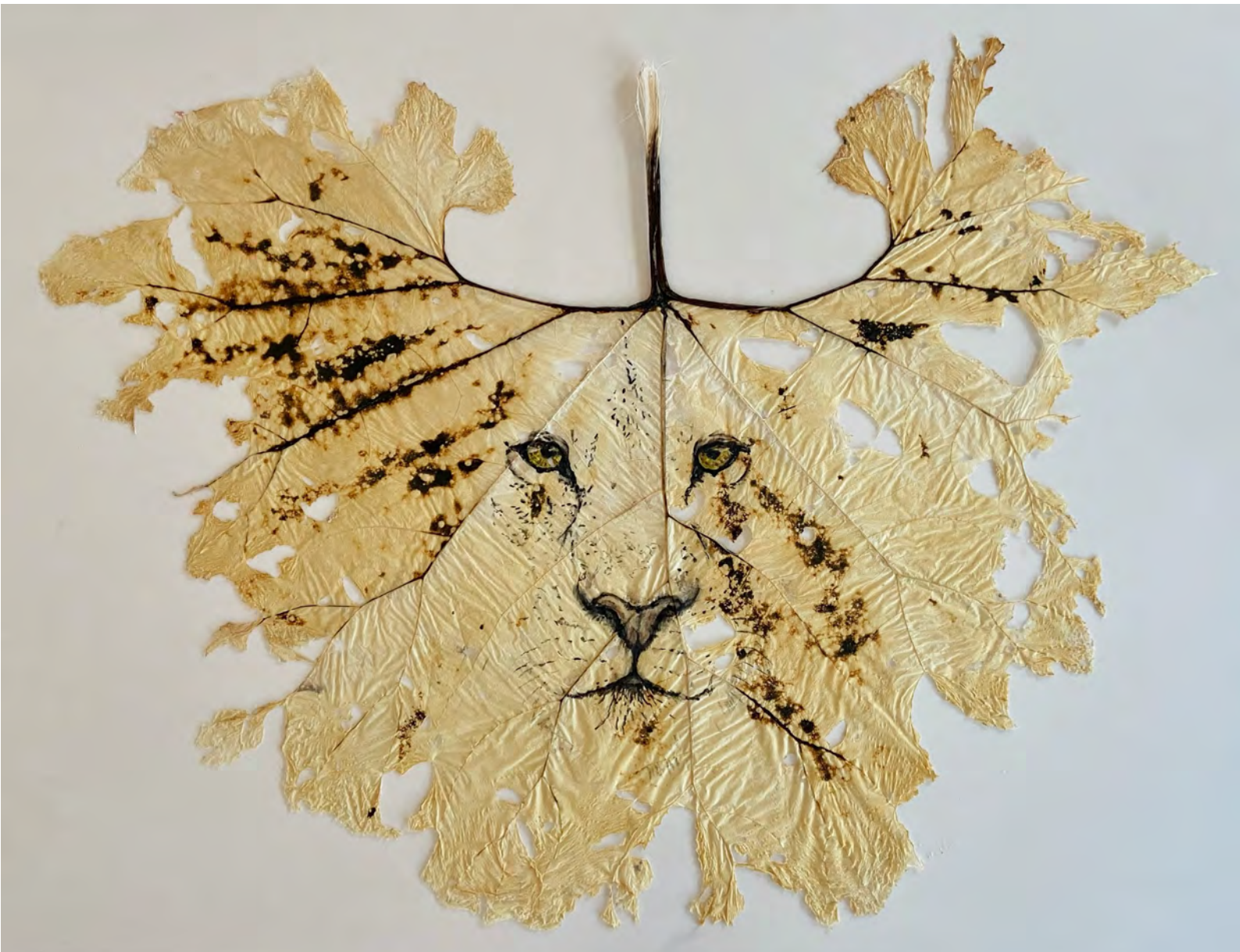
SDG 15 – Leven op het land. Herstel natuur en biodiversiteit. Vergroot bewustzijn hierover en vergroot betrokkenheid van de mens bij de natuur.



Voor meer informatie over de concrete bijdrage van Hortus Alkmaar aan deze duurzame doelen, zie de website: www.hortusalkmaar.nl. Zie ook de tekst onder "thema's" in dit jaarverslag.

Certificering

Al onze planten zijn biologisch en groeien al veertig jaar zonder kunstmest of bestrijdingsmiddelen. Onze processen ten aanzien van biologische productie zijn in 2022 opnieuw gekeurd en gecertificeerd door SKAL.



Ook dit jaar weer bijzondere kunst. Gígja Reynisdóttir tekening op blad.

Financieel

De inkomsten in 2022 bedroegen € 311.450 (2021: € 375.847)

De exploitatiekosten in 2022 bedroegen € 296.910 tegen € 349.162 in 2021.

De balanspositie is verbeterd naar € 586.008 (€ 564.848 in 2021), een stijging van bijna 4%.

Het jaar 2022 is afgesloten met een financieel resultaat van € 14.540,00. (€26.653 in 2021).

Balans	2022 D	2022 C	2021 D	2021 C
Materiele vaste activa	422.660		399.965	
Financiële vaste activa	2.370		1.328	
Liquide middelen	150.928		160.066	
Vorderingen	2.472			441
Vorraden	7.578		3.930	
Totaal Activa	586.008		564.848	
Voorzieningen		1.085		
Eigen vermogen		309.365		282.712
Langlopende schulden		203.937		217.737
Kortlopende schulden		56.519		37.183
Totaal Passiva		569.821		537.632
Onverwerkt resultaat oud boekjaar		563		563
Resultaat		14.540		26.653
Balanstotaal	586.008	586.008	564.848	564.848

Exploitatie	2022 C	2022 D	2021 C	2021 D
Personeelskosten	191.093		194.771	
Afschrijvingen	4.676		2.666	
Huisvestingskosten	13.842		19.919	
Overige kosten	44.310		59.612	
Kostprijs omzet	42.991		72.229	
Inkomsten		311.450		375.847
Resultaat	14.540		26.653	
Totaal Exploitatie	311.450	311.450	375.849	375.849

Voor nadere detaillering verwijzen wij naar het financieel rapport 2022 op onze website.

Hortus Alkmaar ontvangt geen structurele subsidies van overheden of fondsen.

Normaal gesproken werd de winterstalling voor de kuipplanten op een temperatuur van 15 °C gehouden. Om niet uit de bocht te vliegen met de hoge energiekosten, is een inventarisatie gemaakt van de temperatuurtoleranties van de kuipplanten voor een minimumtemperatuur van 5 °C. Op een enkele makkelijk te vervangen soort na bleek dit mogelijk en is de lagere temperatuur gebruikt.



Vooruitzichten en ambities 2023

Sommige ontwikkelingen zorgen voor onzekerheid. De toenemende spanning in het Oosten van Europa en de inval in Oekraïne, de opgelegde sancties, de gevolgen voor de mondiale economie en de sterke toename van de inflatie gaven opnieuw veel onzekerheid aan het begin van 2022. In 2023 hebben we nog steeds te maken met dezelfde oorlog, de energiecrisis is nog niet voorbij en we hebben een hoge inflatie die de kosten opjaagt. Hortus Alkmaar is voor een zeer belangrijk deel afhankelijk van de bestedingen van publiek in de tuin. Het leven dunderd geworden en veel mensen zullen keuzes moeten maken, waarbij primaire behoeften voor zullen gaan. Overigens behoort ons primaire publiek niet tot een dergelijke socio-economische groep.

Ander ontwikkelingen zijn positief voor ons werk. Denk aan de toenemende interesse van het publiek in de natuur, de herwaardering van de natuur en de groene omgeving. Ook staan thema's als biodiversiteit, klimaat, gezondheid en duurzaamheid voortdurend in de belangstelling van de media en bij de inwoners van Nederland. De verwachting is dat deze aandacht alleen nog maar zal toenemen.

Ambitie bezoekers en huisvesting

Zoals eerder aangegeven heeft Hortus Alkmaar de ambitie haar bezoekersaantal te verdubbelen naar 35.000 in vijf jaar. Waar het uiteindelijk om gaat is om de impact van ons werk voor het klimaat, meer vergroening, meer biodiversiteit, gezondheid en educatie te vergroten. Uiteraard kunnen we dat niet waarmaken zonder onze bijzondere collectie geneeskrachtige planten te behouden.

De komende jaren gaan we actief aan de slag om fysiek en financieel de huisvesting die bij deze ambitie past te realiseren. We hebben meer ruimte nodig voor educatie en voor het ontvangen van groepen. Een toilet XL, waar ook mensen met een rolstoel comfortabel gebruik van kunnen maken, is een must. De krappe kantoorruimte heeft zijn beste tijd gehad en vertoont allerlei mankementen van lekkage tot stroomstoringen en alles ertussenin.

Er is een programma van eisen opgesteld voor de huisvesting op basis waarvan een ontwerp is gemaakt. Dit moet passen binnen de financiële mogelijkheden van Hortus Alkmaar en met gebruikmaking van duurzame en gerecyclede materialen. Ook het energiegebruik van het project wordt op die manier benaderd. De eerste gelden voor de realisatie van het Toilet XL zijn al binnen. In 2023 gaan we door met hiervoor geld te werven en een tweedehands toilet te kopen en aan te sluiten.

Museum

Het bestuur heeft om een aantal redenen besloten om een erkend museum te worden. Een verkennend onderzoek zal in 2023 worden uitgevoerd. Het is de verwachting dat de hortus al aan veel daaraan gestelde eisen voldoet. Het doel is om deze status in 2024 te krijgen.

Uitbreiding terrein

In 2020 kocht Hortus Alkmaar ruim 3.000 m² van de grond waarop Hortus Alkmaar is gevestigd. In 2021 zijn we in overleg gegaan met de Gemeente Alkmaar om de tuin verder te kunnen uitbreiden en daarmee nog interessanter voor het publiek te worden en de biodiversiteit te verbeteren. Hiertoe is een gezamenlijk plan gemaakt om ongeveer 3.000 m² van het ten zuiden van de hortus gelegen bos aan de tuin toe te voegen. Naar verwachting zal in de eerste helft van 2023 duidelijk worden of dit voorstel kan worden geaccepteerd.

Van 5.000 m² productiegrond die wij in 2019 kwijtraakten, is door de gemeente ongeveer 3.000 m² ter compensatie aangeboden. Anno 2022 is dit in verband met aanvankelijke onduidelijkheid over de bestemming en het ontbreken van een concrete acceptabele overeenkomst nog niet gerealiseerd. Wel is anno 2022 de grond na de vereiste aanmeldingsperiode door SKAL gecertificeerd als grond geschikt voor de biologische teelt.

Communicatie

Onlinecommunicatie wordt steeds belangrijker. Mensen zoeken vaker op het internet naar een leuk uitje en kijken minder in een folder. Daarom wordt in 2023 de nieuwe website van Hortus Alkmaar gelanceerd. Deze is sneller en duidelijker dan de oude. Ook is er meer plaats voor verwondering en voor schoonheid van de natuur.

In 2022 zijn we begonnen met het promoten van Facebook berichten, zodat we een veelvoud bereiken van het aantal mensen dat ons Facebookaccount volgt. Met dat promoten gaan we door in 2023. Ook zullen we het maandelijkse \$10.000 Google Ads budget dat we als ANBI gesponsord krijgen van Google gaan inzetten. Er wordt een selectie gemaakt uit de onderwerpen die we op deze manier onder de aandacht willen brengen.

Advisering

We zullen onze bescheiden activiteiten op het gebied van advisering over groen, ecologie en biodiversiteit proberen uit te breiden. Er is een samenwerking mogelijk met Bedrijvenpark Beverkoog, Gemeente Alkmaar en mogelijk de Provincie Noord-Holland met betrekking tot de revitalisatie en vergroening van Bedrijvenpark Beverkoog. Hiertoe zijn in 2021 voorzichtige eerste stappen gezet die een vervolg hebben gekregen in 2022. Met Stadswerk072 is een aanvang gemaakt rond de advisering van een natuurspad en natuureducatie.

Personele bezetting

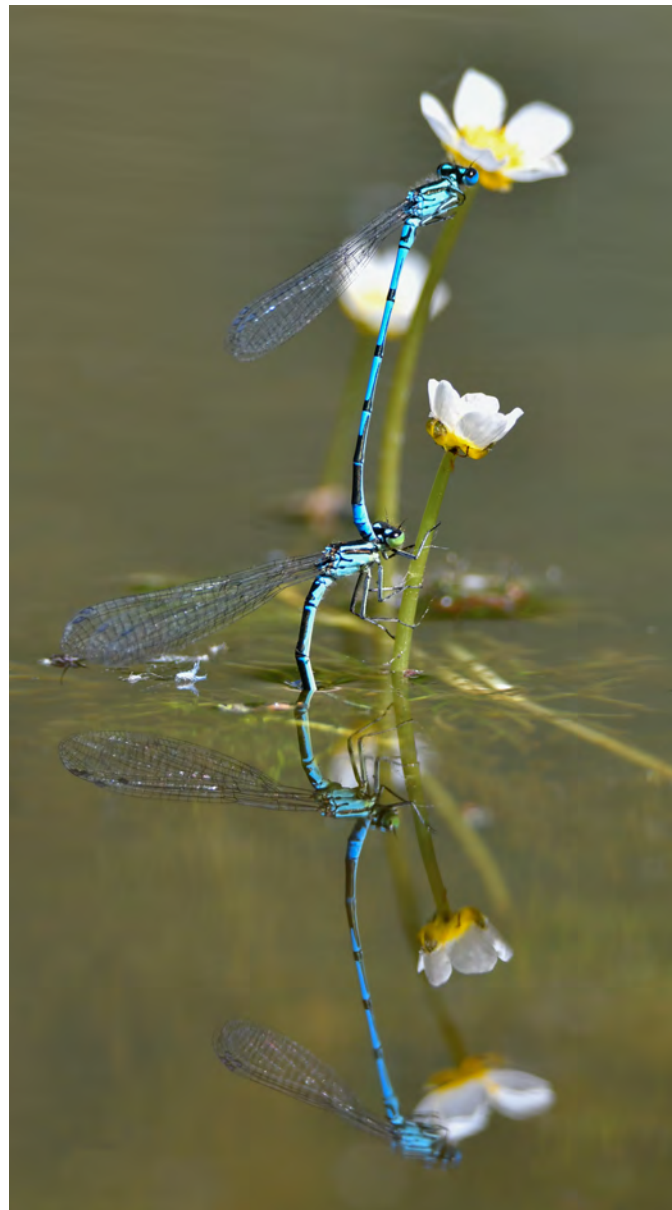
Als gevolg van de toenemende activiteiten is het strikt noodzakelijk dat de huidige onderbezetting van de staf wordt aangepakt. Voor de als gevolg daarvan toenemende personele lasten (0,5 fte) is in de huidige begroting geen plaats. We zijn ervan overtuigd dat wanneer we meer capaciteit hebben om de pr en communicatieactiviteiten uit te breiden, we de extra kosten zullen kunnen dekken. We zullen trachten deze uitbreiding te realiseren. Van belang is ook dat er wordt voorgesorteerd op de mogelijkheid een parttime manager aan te trekken daar deze taak nu volledig drukt op een bijna fulltime vrijwilliger. Ook daarvoor zal budgettaire ruimte dienen te worden gerealiseerd.

Financieel

Door de twee corona jaren met aanzienlijk minder mogelijkheden om aan onze ambitie te werken, is er een achterstand ontstaan. Verder moest Hortus Alkmaar in 2022 de beëindigde transitievergoeding van de gemeente Alkmaar compenseren.

Hierboven gaven we al aan dat we na het versoepelen van de coronamaatregelen gedurende het eerste kwartaal positief gestemd waren, de economische effecten van de oorlog in Oekraïne zette daar weer een domper op.

Overigens zien wij voor de langere termijn geen reden voor sombere vooruitzichten. Groen en natuur met daaraan gekoppeld gezondheid, staan op dit moment volop in de belangstelling. Uiteraard blijven we hard werken om de gestelde doelen te halen en meer diversiteit in de afkomst van onze financiële middelen te brengen.



Azuurwaterjuffers in tandem ei afzettend